

۱۳۳۱ پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ﷺ

سرشناسه:	امامی زاد، احمد، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور:	اخلاق در مشاوره و روان‌شناسی: مسائل اخلاقی در مشاوره اسلامی و مقایسه آن با نظام‌نامه اخلاقی انجمن مشاوره آمریکا (ACA) / احمد امامی‌زاد.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۴۳۷ ق. = ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری:	۴۳۹ ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ سم.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۰۱۸-۰
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
عنوان دیگر:	مسائل اخلاقی در مشاوره اسلامی و مقایسه آن با نظام‌نامه اخلاقی انجمن مشاوره آمریکا (ACA).
موضوع:	روان‌شناسان -- اخلاق حرفه‌ای
موضوع:	متخصصان مشاور -- اخلاق حرفه‌ای
موضوع:	مشاوره -- جنبه‌های اخلاقی
یادداشت:	چاپ دوم: ۱۳۹۶ (فیا)
یادداشت:	چاپ سوم: ۱۳۹۶ (فیا)
شناسه افزوده:	جامعه المصطفی ﷺ العالمية.
رده بندی کنگره:	مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
رده بندی دیویی:	۱۳۹۵ الف۸/۴/۴ BF۷۶
شماره کتابشناسی ملی:	۱۷۴/۹۱۵
	۴۱۷۲۲۱۵

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

اخلاق در مشاوره و روان‌شناسی
 مسائل اخلاقی در مشاوره اسلامی و مقایسه آن با نظام‌نامه اخلاقی انجمن مشاوره آمریکا (ACA)
 مؤلف: احمد امامی‌زاد
 چاپ سوم: ۱۳۹۶ اش / ۱۴۳۸ ق
 ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
 ● چاپ: زلال کوثر ● قیمت: ۲۰۵۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

مراکز پخش

< ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نیش کوچه ۱۸
 تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴ +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۳۰۹ -۱۰۵ داخلی
 دورنگار: داخلی
 < ایران، قم، بلوار محمدامین، سه‌راه سالاریه. تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۲۱۳۳۱۰۶
 < ایران، قم، ساختمان ناشران، طبقه سوم، پلاک ۳۰۸. تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۴۲۴۰۲

📞 https://telegram.me/pub_almostafa
 🌐 <http://www.buy-pub.miu.ac.ir/>

✉ miup@pub.miu.ac.ir
 🌐 pub.miu.ac.ir

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

- مدیر انتشارات: مرتضی محمدعلی نژاد شانی
- مدیر تولید: جعفر قاسمی‌ابهری
- ناظر فنی: محمدباقر شکری
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- ناظر چاپ: نعمت‌الله یزدانی

اخلاق در مشاوره و روان‌شناسی
مسائل اخلاقی در مشاوره اسلامی
و مقایسه آن با نظامنامه اخلاقی انجمن مشاوره آمریکا (ACA)

احمد امامی راد

مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر
المصطفی ﷺ

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیّبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی رحمته‌الله و مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می‌باشد.

«جامعه المصطفی رحمته‌الله العالمیة» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمدی رحمته‌الله «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی رحمته‌الله» را تأسیس کرده است.

در پایان لازم می‌دانیم تلاش همه عزیزانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته‌اند، سپاس گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی رحمته‌الله

فهرست

پیش‌گفتار ۱۷

مقدمه ۱۹

بخش اول: کلیات

۱. مفاهیم ۲۷

اخلاق ۲۷

الف) معنای لغوی اخلاق ۲۷

ب) کاربرد اخلاق در قرآن ۲۹

ج) کاربرد اخلاق در روایات ۳۰

د) اخلاق در تبیین عالمان اسلامی ۳۲

مشاوره ۳۵

الف) معنای لغوی ۳۵

ب) معنای اصطلاحی ۳۵

مشاوره اسلامی ۳۷

نظام‌نامه اخلاقی ۳۹

۲. مبانی اخلاق اسلامی و ضرورت رعایت مسائل اخلاقی در مشاوره ۴۱

گفتار اول: مبانی اخلاق اسلامی ۴۱

- الف) مطلق یا نسبی بودن اخلاق..... ۴۲
- ب) ارزش اخلاقی در اسلام ۴۴
- ج) ویژگی‌های نظام اخلاقی اسلام..... ۴۵
- یکم. فراگیر بودن ۴۵
- دوم. انسجام درونی ۴۶
- سوم. قابلیت تبیین عقلانی ۴۷
- چهارم. جامع بودن ۴۷
- پنجم. مدنظر بودن حسن فعلی و فاعلی ۴۸
- ششم. مرتبه‌دار بودن ارزش‌ها ۴۹
- گفتار دوم: اهمیت مشورت و جایگاه مشاوره در اسلام ۴۹
- الف) توصیه خداوند به پیامبر و مؤمنین نسبت به مشاوره ۵۰
- ب) مشاوره پشتیبان قوی ۵۱
- ج) سودرسانی به مشورت‌کننده ۵۱
- د) مصون ماندن از خطا و لغزش ۵۲
- ه) لزوم مشورت کردن در همه امور و پشیمانی در صورت ترک مشاوره ۵۳
- و) مشاوره وسیله‌ای برای توفیق و عنایت خداوند ۵۴
- ز) بلندمرتبه بودن مشاور نزد خداوند ۵۴
- گفتار سوم: ضرورت رعایت مسائل اخلاقی در مشاوره اسلامی ۵۵

بخش دوم: مسائل اخلاقی در مشاوره اسلامی

۱. مسائل اخلاقی خود مشاور..... ۶۳
۱. داشتن صلاحیت حرفه‌ای و تجربه بودن در زمینه مورد مشاوره..... ۶۳
- مؤلفه‌های لازم برای صلاحیت حرفه‌ای مشاور ۶۶
- یکم. دانش و آگاهی ۶۶
- دوم. تجربه ۶۷
۲. تقوا..... ۶۸
- پیامدهای رعایت تقوا در مشاوره ۶۹
- یکم. خیرمحوری مشاور به جای محوریت هواهای نفسانی ۶۹
- دوم. امانت‌داری مشاور و عدم خیانت به مشورت‌کننده ۶۹

۷۰. سوم. برکت و گشایش در کار مشاور و مراجع ۷۰
- چهارم. پشتوانه‌ای درونی ۷۰
۳. توجه به کرامت انسانی مراجع ۷۱
۴. توجه عاطفی مثبت به همه مراجعان و پذیرش آنها ۷۲
۵. ارزیابی عقلا نه مسائل ۷۵
- آثار عقل‌محوری در مشاوره ۷۶
- یکم. رسیدن به خیر ۷۶
- دوم. نفع‌بردن از مشورت و دوری از زیان ۷۶
- سوم. رشد، برکت و توفیق الهی ۷۷
۶. اجتناب از حرص ۷۸
۷. بخیل نبودن ۸۰
۸. صبر ۸۲
- آثار صبر در مشاوره ۸۳
- یکم. ارتقا و پیشرفت معنوی مشاور ۸۳
- دوم. پیشرفت همه‌جانبه در مشاور و فرایند مشاوره ۸۳
- سوم. حاکم‌شدن نور و صفا و آرامش در فضای مشاوره ۸۴
- چهارم. به نتیجه رسیدن کارها ۸۴
- پنجم. مقابله با غم و اندوه و ایجاد شادی در فضای مشاوره ۸۴
- ششم. ایجاد امید ۸۵
۹. آراستگی در چهارچوب شرع ۸۵
۱۰. عمل به دانسته‌ها ۸۷
۱۱. ارزیابی اعمال، علم و توانایی‌های خود ۸۸
- الف) بازبینی اعمال روزمره خود ۸۸
- ب) بازبینی علم و توانایی‌های خود ۸۹
۲. مسائل اخلاقی در رابطه با مراجعین ۹۱
۱. تکریم مراجع و احترام به او ۹۱
۲. خوش‌گفتاری و خوش‌برخوردی ۹۲
۳. توجه کامل به مراجع و درک او ۹۳

۴. احترام به آزادی و حق تصمیم‌گیری مراجع ۹۷
۵. رازداری ۹۸
- الف) پیامدهای رعایت‌نکردن رازداری در فرایند مشاوره ۱۰۱
- یکم. تباهی کارها و نرسیدن به نتیجه مطلوب ۱۰۱
- دوم. از بین رفتن اعتماد در اثر خیانت در امانت ۱۰۲
- سوم. ریختن آبروی مراجع ۱۰۲
- ب) ضرورت اهتمام به رازداری در مشاوره گروهی و دعوت اعضای گروه به آن ۱۰۲
- ج) موارد جواز نقض رازداری ۱۰۴
- یکم. امنیت جانی یا عرضی فرد دیگر ۱۰۴
- دوم. جهت اخذ نظر متخصص دیگر ۱۰۵
۶. عدم مشاوره با دشمن ۱۰۵
۷. عدم خیانت به مراجع و التزام به امانت‌داری نسبت به او ۱۰۷
- الف) عدم خیانت در فاش کردن سر مراجع ۱۰۸
- ب) عدم خیانت در ارائه راهکار مفسده‌انگیز ۱۰۸
- ج) عدم خیانت با اخذ حق‌الزحمه بیشتر از مراجع ۱۰۹
۸. نصیحت و خیرخواهی ۱۱۰
- شرایط نصیحت ۱۱۴
۹. صمیمیت و مهربانی ۱۱۵
۱۰. ارائه مشاوره عمیق ۱۱۷
۱۱. ایجاد و حفظ شادابی در مشاوره ۱۱۹
۱۲. صداقت و راستی ۱۲۲
- الف) راست‌گویی زبانی ۱۲۲
- ب) اخلاص و پرهیز از دورویی ۱۲۳
۱۳. داشتن جرأت ۱۲۴
۱۴. حق‌مداری و عدم تبعیت از هوای مراجع ۱۲۵
۱۵. نگاه‌نکردن تبعیض‌آمیز به مراجعین ۱۲۷
۱۶. توجه به ویژگی‌های منحصربه‌فرد مراجع ۱۲۸
۱۷. وفای به عهد و قرارداد مشاوره‌ای و درمانی ۱۲۹

۱۸. مدارا با مراجع ۱۳۰
- الف) لزوم نادیده گرفتن اشتباهات مراجع ۱۳۰
- ب) لزوم بخشش فوری اشتباه مراجع ۱۳۲
- ج) بخشش جاهل به سبب جهلش ۱۳۳
- د) مدارا لازمه زندگی ۱۳۳
۱۹. تواضع و دوری از تکبر ۱۳۴
۲۰. رعایت حیا و عفت و دوری از شهوت پرستی ۱۳۸
- الف) آثار پیروی از شهوت در مشاوره ۱۴۳
- یکم. فساد عقل ۱۴۳
- دوم. تضعیف مروت انسان ۱۴۳
- سوم. زمینه ارتکاب دیگر گناهان ۱۴۴
- چهارم. از بین رفتن علم و حکمت ۱۴۴
- پنجم. ایجاد بدبینی در مراجع ۱۴۴
- ب) نداشتن ارتباط جنسی نامشروع با مراجع ۱۴۵
۲۱. پرهیز از روابط دوگانه نامشروع یا آسیب ساز ۱۴۸
۲۲. مقدم دانستن مصلحت مراجع ۱۵۰
۲۳. دوری از لجاجت و بحث های بی ثمر با مراجع ۱۵۱
۲۴. ارجاع مراجع در صورت عدم توانایی در ارائه خدمات لازم ۱۵۴
۲۵. عدم سوءاستفاده از موقعیت حرفه ای و مراجع ۱۵۵
۲۶. ارائه آگاهی های لازم به مراجع ۱۵۷
۲۷. رابطه سالم با خانواده مراجع ۱۵۹
۲۸. الگوبودن برای مراجع ۱۶۲
۲۹. عدم انتقال مشکلات شخصی خود به مراجعان ۱۶۳
۳۰. انتخاب کارکنان و همکاران با صلاحیت برای ارائه خدمات مشاوره ای ۱۶۴
۳. مسائل اخلاقی در رابطه با همکاران و سایر متخصصان ۱۶۵
۱. دوری از موقعیت های تهمت زا و حسادت همکاران ۱۶۵
۲. حسادت نورزیدن نسبت به همکاران ۱۶۷
- آثار نامطلوب حسادت در مشاور و فرایند مشاوره ۱۶۸

- یکم. ابتلا به بیماری‌های جسمی ۱۶۸
- دوم. از بین رفتن اجر و اثر معنوی خدمت یاری‌رسانی ۱۶۸
- سوم. افسردگی ۱۶۸
- چهارم. انتقال حسد به مراجع و فرایند مشاوره ۱۶۹
- پنجم. از بین رفتن محبوبیت در بین همکاران و مراجعان ۱۶۹
- ششم. ایجاد دشمنی ۱۶۹
۳. دوری از عیب‌جویی همکاران ۱۷۰
۴. داوری نکردن نابجا در مورد همکاران و مشاوران دیگر ۱۷۱
۵. تذکر به همکاران نقض‌کننده قانون ۱۷۲
۶. توجه به نظریات متخصصان ۱۷۳
۷. مشاوره با دیگر متخصصان و همکاران ۱۷۵
۸. همکاری مثبت با سایر متخصصان و همکاران ۱۷۷
۹. تشکر از همکاران، متخصصان و زیردستان ۱۷۸
۱۰. نظارت بر عملکرد زیردستان ۱۷۹
- الف) مواردی که باید در نظارت رعایت گردد ۱۸۰
- یکم. دقت در نظارت ۱۸۱
- دوم. عمومیت نظارت نسبت به هر شخص ۱۸۱
- سوم. شرح کامل نتایج نظارت و ارزیابی ۱۸۲
- چهارم. در نظر گرفتن معیارهای الهی و موازین اخلاقی در معیار ارزیابی ۱۸۲
- پنجم. دعوت نظارت‌شوندگان به رعایت امانت و مهربانی ۱۸۲
- ب) ویژگی‌های لازم برای مشاور نظارت‌کننده ۱۸۳
- یکم. تقوا ۱۸۳
- دوم. صداقت و وفاداری ۱۸۳

بخش سوم: مسائل اخلاقی در نظام‌نامه اخلاقی انجمن مشاوره آمریکا (ACA)

۱. مسائل اخلاقی خود مشاور ۱۹۳
۱. توجه مثبت به همه افراد و پذیرش آن‌ها ۱۹۳
۲. داشتن صلاحیت حرفه‌ای ۱۹۳
۳. آگاهی از قوانین حرفه‌ای و الزام به آن ۱۹۸

۲۰۰	۴. بازیابی توانایی های خود.....
۲۰۳	۲. مسائل اخلاقی در رابطه با مراجعین.....
۲۰۳	۱. احترام به ارزش های مراجع و عدم تحمیل ارزش های خود به او.....
۲۰۸	۲. احترام به آزادی مراجع.....
۲۱۰	۳. درک کامل مراجع.....
۲۱۳	۴. رازداری.....
۲۱۵	الف) موارد جواز نقض رازداری.....
۲۱۶	یکم. درخواست از سوی قانون.....
۲۱۷	دوم. داشتن بیماری های مسری و کشنده مراجع.....
۲۱۸	سوم. ارائه نتایج کلی تحقیق.....
۲۱۸	چهارم. برای محققان دیگر.....
۲۱۹	پنجم. جهت اخذ مشورت های تخصصی از دیگر متخصصان.....
۲۱۹	ب) مهم ترین موارد رعایت رازداری.....
۲۲۰	دوم. افراد گروه درمانی.....
۲۲۱	سوم. خانواده مراجع.....
۲۲۲	چهارم. گزارش های مشاوره ای.....
۲۲۳	پنجم. نتایج تحقیق.....
۲۲۴	ششم. بررسی تحقیقات دیگر.....
۲۲۴	ج) روش های رازداری.....
۲۲۵	۵. صداقت.....
۲۲۶	الف) موارد اهمیت صداقت.....
۲۳۱	ب) موارد جواز نقض اصل صداقت.....
۲۳۲	۶. عدم تبعیض.....
۲۳۵	۷. وفای به وعده ها.....
۲۳۷	۸. عدم مزاحمت جنسی مراجعان و زیردستان.....
۲۳۷	الف) اقسام رابطه جنسی.....
۲۳۸	ب) محدوده زمانی عدم رابطه جنسی با مراجع.....
۲۴۰	ج) معیار زمان بندی رابطه جنسی با مراجعان.....

۹. پرهیز از رابطه دوگانه با مراجعان و کارآموزان ۲۴۳
۱۰. در نظر گرفتن مصلحت و رفاه مراجع ۲۴۷
- الف) در نظر گرفتن مصلحت و رفاه مراجع در جلسات آموزشی یا مشاوره گروهی ۲۴۸
- ب) در نظر گرفتن مصلحت مراجع در تحقیق و کاربرد فنون سنجش ۲۴۹
۱۱. ارجاع مراجع در صورت عدم توانایی در ارائه خدمات ۲۵۲
۱۲. عدم سوءاستفاده از موقعیت حرفه‌ای ۲۵۴
۱۳. اختتام جلسات درمان در صورت عدم سودمندی ادامه آن ۲۶۳
۱۴. ارائه آگاهی‌های لازم به مراجع و کارآموزان ۲۶۴
۱۵. رابطه با خانواده مراجع ۲۷۰
۱۶. الگوی بودن برای مراجع، کارآموزان و زیردستان ۲۷۴
۱۷. عدم انتقال نارسایی‌های شخصی خود به مراجع ۲۷۵
۱۸. انتخاب کارکنان و همکاران باصلاحیت ۲۷۶
۳. مسائل اخلاقی در رابطه با سایر متخصصان و همکاران ۲۷۹
۱. دوری از عیب‌جویی و بدجلوه دادن سایر متخصصان و همکاران ۲۷۹
۲. احترام به روی‌کردهای مختلف ۲۸۰
۳. مشورت با سایر متخصصان و همکاران ۲۸۰
۴. همکاری با سایر متخصصان و همکاران ۲۸۲
۵. تذکر به همکاران نقض‌کننده قانون ۲۸۲
۶. گزارش تخلف همکاران متخلف به نهادهای قانونی ۲۸۳
۷. نظارت بر زیردستان ۲۸۳
- فعالیت‌های ناظر مشاور ۲۸۶
- یکم. وظایف ناظر نسبت به خود ۲۸۶
- دوم. وظایف مشاور در قبال ناظرانی که تعیین می‌کند ۲۸۷
- بخش چهارم: مقایسه مسائل اخلاقی در مشاوره اسلامی و نظام‌نامه انجمن مشاوره آمریکا
۱. مقایسه مسائل اخلاقی خودمشاور ۲۹۷
۱. داشتن صلاحیت حرفه‌ای ۲۹۷
۲. تقوا ۲۹۸

۳.	توجه به کرامت انسانی و اکرام مراجع.....	۲۹۹
۴.	توجه مثبت به همه مراجعان و پذیرش آن‌ها.....	۳۰۰
۵.	ارزیابی عقلانی مسائل.....	۳۰۱
۶.	اجتناب از حرص.....	۳۰۲
۷.	بخیل نبودن.....	۳۰۳
۸.	صبر.....	۳۰۴
۹.	آراستگی ظاهری.....	۳۰۵
۱۰.	عمل به دانسته‌ها.....	۳۰۶
۱۱.	بازیابی اعمال، علم و توانایی‌های خود.....	۳۰۷
۲.	مقایسه مسائل اخلاقی در رابطه با مراجعین.....	۳۰۹
۱.	تکریم و احترام مراجع.....	۳۰۹
۲.	خوش‌گفتاری و خوش‌برخوردی.....	۳۱۰
۳.	توجه کامل به مراجع و درک کامل او.....	۳۱۱
۴.	احترام به آزادی و حق تصمیم‌گیری مراجع.....	۳۱۲
۵.	احترام به ارزش‌های منحصر به فرد مراجع و عدم تحمیل ارزش‌های خود بر او.....	۳۱۳
۶.	رازداری.....	۳۱۴
۷.	عدم مشاوره با دشمن.....	۳۲۰
۸.	نصیحت و خیرخواهی.....	۳۲۱
۹.	صمیمیت و مهربانی.....	۳۲۲
۱۰.	ارائه مشاوره عمیق.....	۳۲۳
۱۱.	ایجاد و حفظ شادابی در مشاوره.....	۳۲۴
۱۲.	صداقت و راستی.....	۳۲۵
۱۳.	داشتن جرأت.....	۳۲۷
۱۴.	حق‌مداری و عدم تبعیت از هوای نفس مراجع.....	۳۲۷
۱۵.	عدم تبعیض.....	۳۲۸
۱۶.	توجه به ویژگی‌های منحصر به فرد مراجع.....	۳۲۹
۱۷.	وفای به وعده‌ها.....	۳۳۰
۱۸.	مدارا با مراجع و نادیده‌گرفتن اشتباه‌های او.....	۳۳۱

۱۹. تواضع و دوری از تکبر ۳۳۱
۲۰. رعایت حیا و عفت و دوری از شهوت‌پرستی ۳۳۳
۲۱. پرهیز از روابط دوگانه نامشروع یا آسیب‌زا با مراجعین ۳۳۶
۲۲. مقدم کردن مصلحت مراجع ۳۳۸
۲۳. لجاجت‌نکردن با مراجع ۳۳۹
۲۴. ارجاع مراجع در صورت عدم توانایی در ارائه خدمات لازم ۳۳۹
۲۵. عدم سوءاستفاده از موقعیت حرفه‌ای و عدم سوءاستفاده از مراجع ۳۴۰
۲۶. ارائه آگاهی‌های لازم به مراجع، کارآموزان و زیردستان ۳۴۳
۲۷. رابطه اصولی با خانواده مراجع ۳۴۵
۲۸. الگوبودن برای مراجع، کارآموزان و زیردستان ۳۴۷
۲۹. عدم انتقال نارسایی‌های شخصی خود به مراجعان و زیردستان ۳۴۸
۳۰. انتخاب همکاران و کارکنان باصلاحیت ۳۴۸
۳. مقایسه مسائل اخلاقی همکاران با سایر متخصصان ۳۵۱
۱. مطالعه و توجه به آرای متخصصان و نظریه‌پردازان دیگر ۳۵۱
۲. دوری از موقعیت‌های تهمت‌زا یا مواضع حسادت همکاران ۳۵۲
۳. عدم حسادت نسبت به همکاران ۳۵۳
۴. دوری از عیب‌جویی و بدجلوه‌دادن سایر متخصصان و همکاران ۳۵۴
۵. داوری‌نکردن نابجا در مورد مشاوران و همکاران ۳۵۵
۶. مشورت با سایر متخصصان و همکاران ۳۵۶
۷. همکاری مثبت با سایر متخصصان و همکاران ۳۵۷
۸. تشکر از همکاران و زیردستان ۳۵۷
۹. تذکر به همکاران نقض‌کننده قانون ۳۵۸
۱۰. گزارش تخلف همکاران متخلف به نهادهای قانونی در صورت عدم اصلاح از راه غیررسمی ۳۵۹
۱۱. نظارت بر زیردستان ۳۶۰
۴. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۳۶۵
- مسائل اخلاقی مشترک در مشاوره اسلامی و ACA ۳۶۶
- مسائل اخلاقی متفاوت در مشاوره اسلامی و ACA ۳۶۷

- ۳۶۸ .....مسائل متفاوت در اسلام و ACA در حدود و قیود.....
- مسائل جاری در مشاوره اسلامی و عدم توجه به آنها در نظام‌نامه اخلاقی انجمن
مشاوره آمریکا..... ۳۷۲
- ۳۷۵.....کتابنامه.....
- ۳۸۵.....پیوست: نظام‌نامه اخلاقی انجمن مشاوره آمریکا (ACA).....